

IN BALLUM

Eeltje Bakker en opa Sippelaar

De laatste donderdag in juli is het Ambachtelijke Dag in Ballum, maar bij Tjeerd Nobel iedere dag!

De oudste man van Nederland woont in Dokkum, maar werd geboren in Ballum.

Tim en Tamara willen graag van opa Sippelaar weten hoe het geweest zou zijn als ze 100 jaar geleden hadden gewoond op Ameland. "Tja," zegt opa, "hoe was het 100 jaar geleden. Dat weet ik ook niet want deze oude zeebonk was toen nog niet geboren. Maar om dat te weten te komen moeten we naar Dokkum en naar Ballum. In Dokkum woont de oudste man van Nederland en die werd geboren in Ballum. 100 jaar geleden was hij zeven jaar, de eerste wereldoorlog liep ten einde. Hoe het leven 100 jaar geleden was is mooi te zien op de Ambachtelijke Dag in Ballum, maar we kunnen ook naar het Nostalgisch Museum van Tjeerd Nobel. Kom mee, we gaan eerst de oude man in Dokkum een bezoekje brengen, als we ons haasten zijn we nog precies op tijd voor de veerboot."

Hoe word je meer dan 100 jaar? Roggebrood met spek eten!

Eeltje Bakker is blij dat ze komen. Ze hebben Amelander kaas en Amelander roggebrood en spek voor hem meegebracht en daar houdt hij van. 107 jaar is hij en nog altijd kwiek en gezond. Toch heeft hij in zijn leven heel hard gewerkt. Hij heeft heel wat basaltblokken van ongeveer 55 kilo moeten verplaatsen bij de aanleg van de Afsluitdijk, de dijk rond het Lauwersmeer en het verplaatsen van de veerdam van Holwerd. In de Eerste Wereldoorlog was hij nog een jongetje. Zijn vader nam hem mee naar het strand om naar de Duitse vliegtuigen te kijken, die langs Ameland naar Engeland vlogen. In de Tweede Wereldoorlog was hij in Arnhem toen de brug over de Rijn werd kapotgeschoten en in 1953 heeft hij in Zeeland geholpen bij de watersnoodramp. Wat heeft hij veel meegemaakt en nog altijd leeft hij en maakt hij de hele dag grapjes. Zou het zo zijn dat mensen die in Ballum op Ameland worden geboren langer leven? Eeltje Bakker in ieder geval wel!

Slapen in de bedstee met je oma en je broertjes.

Eeltje Bakker weet nog hoe hij samen met zijn broertjes en zijn beppe (de Friese naam voor oma) in de bedstee lag. Ze was getrouwd geweest met een kapitein en had op zijn zeilschip de hele wereld overgevaren. Wel vijf jaar had de reis geduurd. Wat hadden ze een honger en dorst gehad, toen er helemaal geen wind was en ze doodstil dobberden op de oceaan, geen vis die wilde bijten, geen druppel regen te bekennen. Maar zijn beppe vertelde hoe ze het oplosten. "Dan gingen we loten. Wie verloor moest op de tafel gaan liggen, die werd geslacht en opgegeten." Tamara kijkt met grote verschrikte ogen naar Tim, maar die lacht wat, hij gelooft het niet. "Ze kwamen aan op Costa Rica." vertelt Eeltje Bakker. "Omdat ze schade opgelopen hadden aan het schip, averij noemen ze dat, werd het schip op het strand getrokken. Een scheepswerf hadden ze niet. Die reparatie heeft wel een half jaar geduurd." In die tijd hadden veel mensen het arme Ameland verlaten. "De zuster van mijn beppe woonde in New York. Maar toch maakte ze de lange reis met een zeilschip, de stoomtrein en de postkoets om weer terug op Ameland te zijn. Amelands kon ze niet meer spreken, daarom kwam er

altijd een zeeman uit het dorp met haar mee om te vertalen wat ze zei. Ze noemde mij boy, boy. Een heel oud vrouwtje was ze. Omdat we zo arm waren, probeerden we wilde eenden te vangen. Die zaten in de dyksloot. We verscholen ons achter het riet en kwamen even te voorschijn. De eenden zwommen dan aan de andere kant het riet in. Dan sprongen we er boven op. Ze gingen bij mijn moeder de pan in.”

De eerste auto die op Ameland rondreed was een T-Ford.

“Ik weet nog dat de eerste auto door Ballum reed”, herinnert de oude Eeltje Bakker zich. “Ik was een jaar of acht, een vriendje van mij rende naar me toe en riep “Je moet meekomen. Er is daar een auto, die je kunt bekijken.” Ik vroeg me verwonderd af wat een auto was en ging met hem mee. Daar waren al een heleboel mensen samengedrongen om de auto te bewonderen. Ik weet nog hoe de mensen aan de zwarte auto voelden en hoe sommigen eronder gekropen waren om te kijken naar de stangen, die de auto aandreven. Ze wilden de werking begrijpen.”

“Ik ben wel eens met mijn vader naar Marrum gereisd. Nee, niet met een T-Fordje maar te voet”, vertelt Eeltje Bakker.

“We begonnen ‘s ochtends te lopen van Ballum naar Nes en vandaar gingen we aan boord van een zeilschip. Bij Holwerd ging de tocht verder, het was een tocht van bijna 20 kilometer naar Marssum. ‘s Avonds liepen we ook weer terug. Dat was toen zo!”

“Willen jullie echt weten hoe het was 100 jaar geleden?” vraagt opa. “Goed! Dan gaan we te voet naar Ballum en weer terug.”

Tjeerd Nobel heeft in Nobels Nostalgisch Museum in de Camminghastraat nog een oude zwarte Ford staan uit 1908. Zo een die 100 jaar geleden door Ballum reed. Behalve de zwarte Ford staan er nog veel meer prachtige oldtimers en motoren in Nobels museum. Tim en Tamara vinden de blinkende koperen toeters en koplampen nog het meest indrukwekkend. “Ah, een auto net als op de Titanic”, wijst Tamara en dwaalt dan door langs de schoenmakerij, de apotheek, het huiskamerkroegje, de timmerman, tandarts, naaiatelier en het bakkerijtje. Ze eindigt bij de fietsen in allerlei groottes en hoogtes. In dit museum kan ze zich een beetje indenken hoe de wereld van Eeltje Bakker er vroeger uitzag. Tjeerd Nobel laat zien hoe je een auto moest starten, je moest hem aanslingeren, heel wat anders als gewoon starten door de autosleutel om te draaien.... Op auto's en fietsen zaten lampen of lantaarns met carbidverlichting en voor de fiets moest je belasting betalen. Het is behoorlijk veranderd tijdens het leven van Eeltje Bakker!

Waarom het autostuur in Engeland rechts zit en dat te maken heeft met de riddertijd.

“Hebben jullie enig idee, waarom het stuur rechts zit in Engelse auto's?” vraagt Tjeerd Nobel aan de tweeling. “Dat komt nog uit de riddertijd. De ridders waren te paard en hadden de lans in hun rechterhand. Daarmee duwden ze hun tegenstander uit het zadel en met het zware harnas wat ridders droegen, waren alle kansen om te winnen verkeken als ze op de grond lagen. Ze stuurden het paard aan met de linkerhand en dat deden ze automatisch later ook met de auto's.”

Al is ons Ballum nog zo klein, het kan er bar gezellig zijn.

“Genoeg gepraat”, zegt opa Sippelaar. “We gaan nog even het kroegje in. Ik geloof dat ik accordeonmuziek hoor.” En zo komt het dat Tim en Tamara voor het eerst in een kroegje zitten, een huiskamerkroegje wel te verstaan. En inderdaad, een van de gidsen speelt op de accordeon. Ze drinken chocolademelk, maar opa Sippelaar krijgt een borreltje. Tamara wil protesteren, je moet nog rijden, wil ze zeggen. Maar opa’s oogjes glimmen als hij zegt: “We zijn net als 100 jaar geleden te voet! Toen zeiden ze al: “Al is ons Ballum nog zo klein, het kan hier bar gezellig zijn!””

